

Lieta C-252/19

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2019. gada 20. marts

Iesniedzējtiesa:

Sąd Rejonowy w Opatowie [Opatovas rajona tiesa] (Polija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 31. janvāris

Prasītāja:

QL S.A., ar juridisko adresi B.

Atbildētāja:

C.G.

Pamatlietas priekšmets

Pamatlieta par maksājuma rīkojumu izdošanu rīkojuma procedūrā attiecas uz prasītājas – *QL S.A.*, ar juridisko adresi B. – prasījumu pret kredītņēmēju, kurš ir patērētājs (turpmāk tekstā – atbildētājs) par tāda parāda atmaksu, kurš izriet no neizpildītā vekseļa, kuru patērētājs ir izdevis aizdevuma līguma nodrošināšanai.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK 3. panta g) apakšpunkta un 22. panta 1. punkta interpretācija, ņemot vērā valsts tiesību aktos paredzētās “ar procentiem nesaistītās maksimālās kredīta izmaksas” un to līguma izmaksu matemātisko aprēķināšanas formulu.

Prejudiciālais jautājums

Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītliģumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK normas, it īpaši direktīvas 3. panta g) apakšpunkts un 22. panta 1. punkts, ir jāinterpretē tādējādi, ka minētajām tiesību normām ir pretrunā tas, ka valsts tiesību sistēmā tiek ieviesta 2011. gada 12. maija likuma *ustawa o kredycie konsumenckim* [Patēriņa kredīta likums] 5. panta 6.a punktā, skatītā kopā ar 36.a pantu, paredzētā “ar procentiem nesaistītā kredīta izmaksu maksimālā summa” institūtu un šo izmaksu aprēķināšanas matemātiskā formula, ņemot vērā, ka minētie tiesību akti ļauj pieskatīt kredītliģuma izmaksām (proti, kopējām kredīta izmaksām), kuras ir jāmaksā patērētājam, arī tādas izmaksas, kas ir saistītas ar komersanta uzņēmējdarbību?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītliģumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK 3. panta g) apakšpunkts, 22. panta 1. punkts

Atbilstošās valsts tiesību normas

2011. gada 12. maija *Ustawa o kredycie konsumenckim* (Dz.U. 2018.993), turpmāk tekstā – “PKL”.

PKL 5. panta 6. punkts – kredīta kopējās izmaksas – visas izmaksas, kuras ir jāmaksā patērētājam saistībā ar kredītliģumu, jo īpaši:

- a) procenti, maksas, komisijas nauda, nodokļi un uzcenojums, ja tie ir zināmi kreditoram, kā arī
- b) papildu pakalpojumu, jo īpaši apdrošināšanas, izmaksas, ja to apmaksā ir nepieciešama, lai saņemtu kredītu vai saņemtu to ar piedāvātajiem noteikumiem, izņemot notāra izmaksas, kuras ir jāapmaksā patērētājam;

PKL 5. panta 6.a punkts – ar procentiem nesaistītās izmaksas – visas izmaksas, kas patērētājam ir jāmaksā saistībā ar patēriņa kredītliģumu, izņemot procentus;

PKL 5. panta 7. punkts – kredīta kopējā summa – maksimālā summa, kura ietver visus naudas līdzekļus, izņemot kredīta kreditētās izmaksas, kurus kreditors izsniedz patērētājam, pamatojoties uz kredītliģumu, un attiecībā uz liģumiem, kuros netika paredzēta šāda maksimālā summa, – summa, kura ietver visus naudas līdzekļus, izņemot kredīta kreditētās izmaksas, kurus kreditors izsniedz patērētājam, pamatojoties uz kredītliģumu;

PKL 5. panta 8. punkts – kopējā summa, kas jāmaksā patērētājam, – kredīta kopējo izmaksu un kredīta kopējās summas kopsumma.

PKL 36.a panta 1. punkts – ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālo summu aprēķina pēc formulas:

$$MPKK \geq (K \times 25\%) + (K \times N/R \times 30\%)$$

kur atsevišķi simboli nozīmē:

MPKK - ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālā summa,

K – kredīta kopējā summa,

n – kredīta atmaksas termiņš dienās,

R – dienu skaits gadā.

PKL 36.a panta 2 punkts – ar procentiem nesaistītās kredīta izmaksas visā kreditēšanas periodā nedrīkst pārsniegt kredīta kopējo summu.

PKL 36.a panta 3. punkts – ar procentiem nesaistītās kredīta izmaksas, kas izriet no patēriņa kredītlīguma, nav jāmaksā daļā, kas pārsniedz ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālo summu, ko aprēķina 1. punktā norādītajā kārtībā, vai kredīta kopējo summu

1964. gada. 23 aprīļa Ustawa – Kodeks cywilny [Civilkodekss] (konsolidētais teksts Dz.U.2018.1025), turpmāk tekstā – “CK”.

CK 359. pants – procenti no kapitāla

§ 1. Procenti no naudas summas ir maksājami tikai tad, kad tas izriet no tiesiskā darījuma, likuma, tiesas vai citas kompetentas iestādes lēmuma.

§ 2. Ja procentu apmērs nav noteikts citādi, maksājami ir likumiskie procenti tādā apmērā, kas atbilst Polijas Nacionālās bankas atsauces likmei un 3,5 procentpunktiem.

§ 2¹ Maksimālais procentu apmērs, kas izriet no tiesiskā darījuma, nedrīkst gada laikā pārsniegt likumisko procentu divkārtšo apmēru (maksimālie procenti).

§ 2². Ja procentu apmērs, kas izriet no tiesiskā darījuma, pārsniedz maksimālos procentus, maksājami ir maksimālie procenti.

§ 2³. Ar līguma noteikumiem nedrīkst ne izslēgt, ne ierobežot tiesību normas par maksimālajiem procentiem arī tad, kad tiek piemēroti ārvalstu tiesību akti. Šajā gadījumā piemēro likuma noteikumus.

CK 481. pants – procenti par maksājuma kavējumu

CK. §1. Ja parādnieks kavē naudas līdzekļu samaksu, kreditoram ir tiesības pieprasīt procentus par kavējuma laikposmu arī tad, ja tam nav radušies nekādi

zaudējumi un kavējums ir radies tādu apstākļu rezultātā, par kuriem parādnieks nav atbildīgs.

§ 2. Ja kavējuma procentu likme nav noteikta, ir maksājami likumiskie kavējuma procenti tādā apmērā, kas atbilst Polijas Nacionālās bankas atsaucē likmei un 5,5 procentpunktiem. Tomēr, ja parādam piemēro procentus pēc augstākās likmes, kreditoram ir tiesības pieprasīt kavējuma procentus pēc šīs augstākās likmes.

§ 2¹. Maksimālais kavējuma procentu apmērs gada laikā nedrīkst pārsniegt likumisko procentu divkārtšo apmēru (maksimālie kavējuma procenti).

§ 2². Ja kavējuma procentu apmērs pārsniedz maksimālo kavējuma procentu apmēru, ir maksājami maksimālie kavējuma procenti.

§ 2³. Ar līguma noteikumiem nedrīkst ne izslēgt, ne ierobežot tiesību normas par maksimālajiem kavējuma procentiem arī tad, kad tiek piemēroti ārvalstu tiesību akti. Šajā gadījumā piemēro likuma noteikumus.

Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z 7 stycznia 2016 r. w sprawie wysokości odsetek ustawowych [tieslietu ministra 2016. gada 7. janvāra paziņojums par likumisko procentu apmēru] (M.P.2016.46)

Saskaņā ar 1964. gada 23. aprīļa *ustawa – Kodeks cywilny*] (Dz.U., 2014., poz. 121., ar grozījumiem) 359. panta 4. punktu tiek pasludināts, ka ar 2016. gada 1. janvāri likumisko procentu apmērs ir 5 % gadā.

Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z 7 stycznia 2016 r. w sprawie wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie [tieslietu ministra 2016. gada 7. janvāra paziņojums par likumisko procentu apmēru] (M.P. 2016.47)

Saskaņā ar 1964. gada 23. aprīļa *ustawa – Kodeks cywilny* (Dz. U., 2014., poz. 121., ar grozījumiem) 481. panta §24 tiek pasludināts, ka ar 2016. gada 1. janvāri likumisko kavējuma procentu apmērs ir 7% gadā.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

2018. gada 31. augustā prasītāja un atbildētāja noslēdza aizdevuma (patēriņa kredīta) līgumu, saskaņā ar kuru atbildētājai bija jāmaksā summa 10764,00 PLN apmērā kopā ar līgumiskajiem procentiem 9,81 % gadā. Iepriekš minētā summa sastāvēja no kopējās aizdevuma summas 5000,00 PLN apmērā (visu aizdevuma ņēmējam izdoto naudas līdzekļu kopsomma) un kopējām aizdevuma izmaksām 5764,00 PLN apmērā, kas ietvēra sagatavošanas maksu (129,00 PLN), komisijas naudu (3939,00 PLN), atlīdzību par pakalpojumu “Twój Pakiet” (900 PLN), kā arī līgumiskos procentus par visu līguma darbības laiku (796,00 PLN). Gada procentu likme tika noteikta uz 77,77 %. Līgums tiek noslēgts uz 3 gadiem.

Līgumā tika paredzēta ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālā summa 4968,00 PLN apmērā un tā ietvēra sagatavošanas maksu (129,00 PLN), komisijas naudu (3939,00 PLN) un atlīdzību par pakalpojumu "Twój Pakiet" (900 PLN). Šo izmaksu apmērs tika aprēķināts, izmantojot PKL 36.a pantā paredzēto formulu, un par to pusēs nebija vienojušās atsevišķi.

Pats līgums tika noformēts, izmantojot gatavu veidlapu, un tā izpildes nodrošinājums bija neizpildīts vekselis. Līgumu izbeidza prasītāja, jo netika veikti aizdevuma maksājumi.

Prasītāja pret atbildētāju cēla tiesā prasību par summas 5293,72 PLN apmērā piedziņu kopā ar līgumiskajiem kavējuma procentiem, kā arī prasības ietvaros lūdza izdot maksājuma rīkojumu rīkojuma procedūrā, pamatojoties uz neizpildītu vekseli. Izpildot tiesas piemēroto pienākumu, prasītāja iesniedza aizdevuma līgumu, maksājumu grafiku un vekseļa deklarāciju.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

2018. gada 19. decembra procesuālajā vēstulē prasītāja norādīja, ka kredītlīgums ir patērīna kredīta līgums PKL izpratnē un tajā ir ņemti vērā grozījumi, kas tika ietverti Patērīna kredīta likumā, jo īpaši tā 36.a pantā, kurā ir paredzēta ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālā summa. Maksājumi, kas ir saistīti ar sagatavošanas maksu, komisijas naudu un atlīdzību par pakalpojumu "Twój Pakiet" nepārsniedz ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālo summu. Likumdevējs ir uzskatījis šāda apmēra izmaksas par maksimālajiem, tātad par likumīgiem, tādējādi tos pamato finanšu iestādes uzņēmējdarbības izdevumi un risks.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

Ar 2011. gada 12. maija Patērīna kredīta likumu valsts tiesību aktos ir transponēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patērīna kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK.

Saskaņā ar Direktīvas 2008/48/EK 9. apsvērumu šīs direktīvas un šajā tiesību aktā paredzētā pienākuma veikt pilnīgu saskaņošanu mērķis ir nodrošināt visiem patērētājiem Kopienā augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un izveidot patiesu iekšējo tirgu. Tādēļ dalībvalstīm vajadzētu atļaut saglabāt vai ieviest tikai tādas valstu tiesību normas, kas paredzētas šajā direktīvā. Šāds ierobežojums tomēr būtu jāpiemēro tikai tajā jomā, kurā tieību normas ir saskaņotas ar šo direktīvu. Savukārt direktīvas 10. apsvērumā ir paredzēts, ka šajā direktīvā ietvertās definīcijas nosaka saskaņošanas apjomu Tāpēc dalībvalstu saistībām īstenot direktīvas normas vajadzētu būt ierobežotām tādā apjomā, kādā tas noteikts minētajās definīcijās.

Direktīvas 2008/48/EK imperatīvi saistošais raksturs skaidri tika aprakstīts tās 22. panta 1. punktā, kurā ir noteikts, ka, ciktāl šajā direktīvā iekļauti saskaņoti noteikumi, dalībvalstis savos tiesību aktos nedrīkst saglabāt vai ieviest noteikumus, kas atšķiras no šajā direktīvā paredzētajiem.

Tiesību normas, ar kurām Polijas tiesību aktos tika ieviesta PKL ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālā summa stājās spēkā 2016. gada 11. martā un to mērķis bija nodrošināt augstāku aizsardzības līmeni patērētājiem, kuri izmanto tādu patēriņa kredītu izsniedzēju sabiedrību pakalpojumus, kuriem nav jāsaņem *Komisja Nadzoru Finansowego* [Finanšu uzraudzības komisijas] atļauja. Tam bija jānotiek, ieviešot tiesiskus risinājumus, kuri ierobežotu iespēju iekasēt pārmērīgus maksājumus, komisijas naudu un procentus aizdevuma līgumos un kredītņēmumos. Komersanti, ievērojot noteikumus par maksimālo procentu apmēru, vienlaikus piemēro augstu komisijas naudu un papildu maksas, kas nav saistītas ar procentiem. Šādu darbību dēļ kopējās parāda apkalpošanas izmaksas bieži pārsniedz izsniegta aizdevuma vai kredīta apmēru.

Saskaņā ar PKL 5. panta 6.a punktu ar procentiem nesaistītās izmaksas ir visas izmaksas, kas patērētājam ir jāmaksā saistībā ar patēriņa kredītņēmumu, izņemot procentus. Ar procentiem nesaistītās kredīta izmaksas nav paredzētas direktīvā. Tomēr direktīvas 3. panta g) apakšpunktā ir paredzētas “kredīta kopējās izmaksas patērētājam”, kas ir izmaksas, tostarp procenti, komisijas nauda, nodokļi un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītņēmumu un kas ir kredītoram zināmi, izņemot notāra izmaksas; iekļauj arī izmaksas, kas saistītas ar papildu pakalpojumiem saistībā ar kredītņēmumu, jo īpaši apdrošināšanas prēmijas, ja turklāt pakalpojumu līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, vai nu lai vispār saņemtu kredītu vai lai to saņemtu ar piedāvājumiem nosacījumiem.

Tāpat kopējo kredīta [izmaksu] institūts tika ieviests Polijas PKL 5. panta 6. punktā un tas ir definēts kā visas izmaksas, kuras patērētājam ir jāmaksā saistībā ar kredītņēmumu, tostarp:

- a) procenti, maksas, komisijas nauda, nodokļi un uzcenojums, ja tie ir zināmi kredītoram, kā arī
- b) papildu pakalpojumu, jo īpaši apdrošināšanas, izmaksas, ja to apmaksā ir nepieciešama, lai saņemtu kredītu vai saņemtu to ar piedāvājumiem noteikumiem, izņemot notāra izmaksas, kuras jāapmaksā patērētājam.

Lai risinājums būtu tiesisks un ņemot vērā direktīvas imperatīvi saistošo raksturu, rodas šaubas par to, vai valsts likumdevējs drīkstēja ieviest atšķirīgu un neatkarīgu jēdzienu “ar procentiem nesaistītās kredīta izmaksas”, kurš arī attiecas uz kredītņēmuma izmaksu iekasēšanu no patērētāja. Tā kā direktīvā ir ietvertas kopējās kredīta izmaksas, kuras nozīmē pieļaujamā finanšu sloga klientam apmēru, atsaucoties uz “izmaksām attiecībā uz kredītņēmumu”, tad šķiet, ka dalībvalstij bija pienākums tikai un vienīgi ieviest direktīvas normas valsts tiesību aktos tādā apjomā, kāds ir noteikts direktīvā paredzētajās definīcijās, un stingri ievērojot šo

definīciju saturu un apjomu. Tas pamato secinājumu, ka jautājumi, kuri ir saistīti ar kredītīguma izmaksu iekasēšanu no patērētāja, ir jārisina, ņemot vērā kopējo kredīta izmaksu noteikumus. Tādējādi kredītīguma izmaksu iekasēšanas no patērētāja iespējamās maksimālās robežas ir jāveido, ievērojot kopējo kredīta izmaksu noteikumus, un attiecībā uz tām izmaksām, kuras tika ietvertas šo noteikumu apjomā, tāad attiecībā uz kredītīguma izmaksām. Ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu institūta ieviešana laikam nebija piemērotākais līdzeklis direktīvas mērķu īstenošanai, ņemot vērā, ka šī institūta ieviešanas sekas ir iespēja paaugstināt finanšu slogu patērētājam, pārsniedzot robežas, kuri tika noteiktas kopējā kredīta izmaksu jeb kredītīguma izmaksu institūtā.

Finanšu sloga patērētājam pārsniegšana pāri direktīvas 3. panta g) apakšpunktā noteiktajām robežām ir radusies tāpēc, ka valsts likumdevējs ir noteicis ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālās summas aprēķināšanas veidu, proti, PKL 36.a pantā paredzēto matemātisko formulu. Savukārt šī formula tika noteikta, ievērojot aizdevēju saimnieciskās darbības operatīvo izmaksu procentuālos rādītājus, pieņemot, ka ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālās summas, kas tika aprēķināta, izmantojot šo formulu, mērķis ir segt aizdevēju uzņēmējdarbības izmaksas un nodrošināt tās ekonomisko ienesīgumu. *Ustawa o zmianie ustawy o kredycie konsumenckim* [Likums par grozījumiem patēriņa kredīta likumā] skaidrojums pierāda, ka PKL 36.a pantā paredzētā formula tika noteikta, atsaucoties uz kredītiestāžu uzņēmējdarbības izmaksām un ar mērķi nodrošināt tās ekonomisko ienesīgumu. Procentuālie rādītāji, kas ir šīs formulas būtiskie elementi, proti, 25 % un 30 %, tika noteikti, ievērojot vidējās operatīvās izmaksas, kā arī izmaksas, kas rodas uzņēmējiem patēriņa kredītu nozarē. Tas nozīmē, ka likumdevējs tām izmaksām, kas attiecas uz aizdevuma vai kredīta izdošanu, ir pieskaitījis ne tikvien izmaksas, kas ir saistītas ar konkrēta līguma noslēgšanu vai konkrēta klienta apkalpošanu, bet arī tādas izmaksas, kas nepārprotami ir kvalificējamās par uzņēmējdarbības izmaksām (klientu datu bāžu uzturēšanas izmaksas, darbinieku atlīdzību izmaksas utt.). Šādu pieņemumu piemērošanas dēļ procentuālie rādītāji, kuri ir šīs matemātiskās formulas būtiskie elementi, tika noteikti tādā līmenī, kas ļauj nosegt aizdevuma izdošanas operatīvās izmaksas, kuras rodas aizdevējiem, kā arī patērētāja parāda nesamaksāšanas riska izmaksas. Ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālā summa ir no 25 līdz 100 % no kopējās kredīta summas un gadā tā ir 55% apmērā, 2 gados – 85% un turpmāk 100% apmērā no kopējās kredīta summas, neatkarīgi no turpmākā kredītēšanas perioda¹. Tomēr ir jāuzsver, ka procentuālie rādītāji ir šīs matemātiskās formulas būtiskie elementi, jo tieši tie nosaka ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālās summas apmēru. Saistībā ar to, ka šādu kredīta izmaksu aprēķināšanas matemātiskā formula tika balstīta uz iepriekš minētajiem pieņēmumiem, ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālās summas apmērs tika atrauts no konkrēta kredītīguma izmaksu faktiskā apmēra.

¹ 2015. gada 5. augusta *Ustawa o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw* ([Likums par finanšu tirgus uzraudzības likuma un citu atsevišķu likumu grozīšanu] (Dz.U.2015.135) VII.sasaukums, parlamenta izdevums Nr. 3460, publ. www.sejm.gov.pl.

Tādējādi ir radusies iespēja paaugstināt finanšu slogu patērētājam. Komersants var iekasēt no patērētāja gan ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālo summu, gan procentus, turklāt šo maksājumu apmērs savstarpēji nav atkarīgs. Tādējādi kopējās kredīta izmaksas ir augstākas par paša kredīta summu un aplūkojamā lieta ir tā piemērs.

Iesniedzējtiesa uzskata, ka, lai gan pats mērķis noteikt maksimālo izdevumu summu, kas ir jāmaksā patērētājam saistībā ar kredītīgumu, ir pamatots un atbilst Eiropas Savienības tiesību aktos paredzētajai patērētāja aizsardzības sistēmai un Direktīvas 2008/48/EK mērķiem, tomēr rodas šaubas par tā īstenošanas veidu, kurš paredz ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālās summas un šo izmaksu aprēķināšanas formulas ieviešanu, pamatojoties uz iepriekš minētajiem pieņēmumiem. No Direktīvas 2008/48/EK 3. panta g) apakšpunkta izriet, ka no patērētāja var iekasēt tikai tādas izmaksas, kas ir saistītas ar kredītīgumu. Šādu izmaksu veidu uzskaitījums, proti, procenti, komisijas nauda, nodokļi, nodokļi u.tml., pamato argumentu, ka finansiālā sloga uzlikšanas patērētājam pieņemamība attiecas uz tām izmaksām, kuras rodas konkrēta kredītīguma noslēgšanas un izpildes dēļ. Tomēr pieņemama finanšu sloga patērētājam apjoms neietver izmaksas, kas rodas kreditoram saistībā ar uzņēmējdarbību. Šķiet, ka šādu viedokli pauda Tiesa 2014. gada 16. janvāra spriedumā, C-226/12, *Constructora Principado SA pret Jose Ignacio Menendez Alvarez*, kurā tika apstrīdēta pienākuma samaksāt nodokli par nekustamā īpašuma vērtības pieaugumu, kurš ir jāmaksā komersantam, nodošanas patērētājam pieņemamība, kā arī tika norādīts, kā šāds stāvoklis var tikt uzskatīts par “ievērojamu nelīdzsvarotību” Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem 3. panta 1. punktā izpratnē. Aplūkojamās lietas kontekstā no iepriekš minētā nolēmuma, neatkarīgi no dažādiem faktiskajiem apstākļiem, izriet zināmi vispārīgi principi, kas varētu būt piemērojami arī lietās par kredītīguma izmaksu iekasēšanu no patērētāja. Runa galvenokārt ir par pieņemamu šādu izmaksu apmēru, jo īpaši par aizdevēja uzņēmējdarbības izmaksu iekasēšanas no patērētāja pieņemamību.

Šķiet, ka ar iepriekš aprakstītajiem Polijas tiesību aktos ieviestajiem risinājumiem netiek īstenots Direktīvas 2008/48/EK 3. panta g) apakšpunktā paredzētais princips, saskaņā ar kuru no patērētāja var iekasēt tikai ar kredītīgumu saistītās izmaksas. Pieņēmumi, kuri tika piemēroti, izstrādājot PKL 36.a pantā noteikto matemātisko formulu, faktiski radīja iespēju iekasēt no patērētāja kreditora uzņēmējdarbības izmaksas. Nosakot procentuālos rādītājus šajā formulā, tika ņemti vērā tie rādītāji, kuri nosaka vispārējo komersanta operatīvo izmaksu apmēru.

Tomēr nešķiet, ka tāda tiesiska regulējuma, saskaņā ar kuru no patērētāja var iekasēt kredīta izmaksas tādā apmērā, kas ir vienāds ar kopējām kredīta izmaksām vai tuvs tām, jo īpaši tādā apmērā, kurš ļauj iekasēt no patērētāja izmaksas, kas pārsniedz kopējās kredīta izmaksas, atbilstu Padomes Direktīvas 2008/48/EK mērķiem un pieņēmumiem. Tomēr šāds risinājums ir pieļaujams valsts tiesību aktos, jo valsts likumdevējs ir atļāvis iekasēt no patērētāja gan ar procentiem

nesaistīto kredīta izmaksu maksimālo summu, gan procentus. Šādi tiesiskie risinājumi rada ievērojamu nelīdzsvarotību attiecībā uz līgumā noteiktajām tiesībām un pienākumiem, kas ir neizdevīgi patērētājam. Nešķiet, ka varētu pieņemt, ka pastāv līdzsvarotība starp aizdevēja un patērētāja saistībām situācijā, kad aizdevēja pienākums ir tikai izsniegt līgumā noteikto summu, savukārt patērētājam būtu jāatmaksā šī summa kopā ar procentiem, kā arī jāsamaksā kredīta izmaksas, kuru apmērs ir vienāds ar pašu kredīta summu vai nedaudz zemāks par to.

Ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālās summas aprēķināšanas formula, kas ir paredzēta PKL, nesatur nekādus elementus, kuri ļautu saprātīgi saistīt šo izmaksu apmēru ar ieguvumiem, kurus aizdevējs gūst saistībā ar aizdevuma summu. Kredīta summas un kreditēšanas laikposma rādītāji ir nepietiekami, lai nodrošinātu iespēju noteikt šo izmaksu apmēru tādā līmenī, kas nodrošinātu pušu līgumisko līdzsvaru un savstarpējo maksājumu līdzvērtību, jo šajā formulā būtiskākā loma ir procentuālajiem rādītājiem.

Ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu, piemēram, komisijas naudas, pakalpojuma maksas vai apdrošināšanas prēmijas, iekasēšana no patērētāja ir daudzu iesniedzējtiesas izskatīto lietu par samaksu priekšmets. Kad praksē tiek izpildīts tiesas pieprasījums norādīt faktiskas kredītliguma izmaksas, noteikt, par ko šīs maksas tika aprēķinātas un pamatot to apmēru, parasti tiek sniegta atsauce uz ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālās summas aprēķināšanas matemātisko formulu un grozījumu likumprojekta skaidrojumiem. Tas savukārt rada pamatotas šaubas, vai izmaksas, kas tika noteiktas, izmantojot šo formulu, atbilst faktiskām kredītliguma izmaksām, kuras var iekasēt no patērētāja. Izmaksas, kas ir saistītas ar šāda līguma noslēgšanu un izpildi, parasti ir nenozīmīgas. Parasti tās ietver simbolisku potenciālā klienta kredītspējas izvērtēšanu, kā arī līguma, neizpildīta vekseļa un vekseļa deklarācijas noformēšanu. Iesniedzējtiesa lieto jēdzienu "simboliska novērtēšana", jo vairumā gadījumu kredīti un aizdevumi tiek izsniegti personām ar lieliem parādiem, pret kurām tiek veiktas piedziņa vai pasludināts patērētāja maksātnespeja. Tādējādi dažu vienkāršu un nesarežģītu darbību veikšana nevar radīt izmaksas, kuru apmērs ir 100% no kopējām kredīta izmaksām. Par to, ka šāda saistība starp faktiskām kredīta izmaksām un ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālo summu nepastāv, liecina šajā lietā noslēgtais līgums, jo sagatavošanas maksas apmērs, kurš atbilst kredītliguma noslēgšanas izmaksām, tika noteikts uz 129 PLN. Pārējā maksājamā summa 3939,00 PLN apmērā, kas tika tieši definēta kā komisijas nauda. pamatojoties uz ar procentiem nesaistītajām kredīta izmaksām, ir prasītājas faktiskā atlīdzība, ko aizdevējs neslēpj, ja tā ir jāmaksā. Jāuzsver, ka pati šīs atlīdzības summa ir četras reizes lielāka par maksimālajiem procentiem no kapitāla par visu kreditēšanas periodu un ir 78,78 % no aizdevuma kapitāla. Šāds ekonomiskais slogs patērētājam atbilst būtiskas līgumiskās nelīdzsvarotības kritērijiem un rada šaubas par Polijas tiesību aktos ieviesto risinājumu atbilstību Direktīvai 2008/48/EK.

Ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu institūta darbības prakse pamato argumentu, ka šī risinājuma ieviešana nav paaugstinājusi patērētāja aizsardzības līmeni, jo tā ieviešanas rezultātā tika radīta lielāka iespēja piemērot finanšu slogu patērētājam. No līgumiem, kas tika iesniegti tiesvedībā, izriet, ka PKL 36.a pantā paredzētā formula ir plaši izmantota un tā ir vienīgais ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu noteikšanas kritērijs. Tomēr šo kritēriju neveido ne faktiskas kredīta izmaksas, ne saprātīga saikne starp kapitāla un izmaksu apmēru. Praksē kredīta izmaksas tiek noteiktas kā fiksētas izmaksas, izmantojot šo formulu, kā rezultātā tiek radīts pārmērīgs finanšu slogs patērētājam un nepamatoti ieguvumi aizdevējam. Turklāt ir jāuzsver, ka likumdevēja paredzētā sankcija par šī limita pārsniegšanu ir iluzora.

Šis risinājums ir arī būtiski samazinājis iespēju novērtēt, vai tādi līgumu noteikumi, kuros ir paredzēti šāda veida maksājumi un to apmērs atbilstīgi minētajai formulai, ir negodīgi un spēkā neesoši saistībā ar to prettiesiskumu, ir darbības ar mērķi apiet likumu vai ir pretrunā ar sociālajām normām. Tas izriet no stiprajām judikatūras tendencēm, kas ir parādījušās valsts tiesu judikatūrā pēc ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālās summas ieviešanas un liedz iespēju izvērtēt to līguma noteikumu negodīgumu vai spēkā neesamību, kuri attiecas uz ar procentiem nesaistītajām kredīta izmaksām, situācijā, kad šo izmaksu apmērs pārsniedz likumisko limitu. Šī nostāja balstās uz pareizo pieņēmumu, ka līguma noteikumi, kas ir likumiski un atbilst tiesību aktos paredzētajiem ierobežojumiem, nav uzskatāmi par spēkā neesošiem vai negodīgiem. Nav šaubu par to, ka ir pieņemams izvērtēt, vai tādi līgumu noteikumi, kas nosaka komisijas naudas vai citu maksājumu apmēru, kas ir jāmaksā patērētājam, ir spēkā neesoši vai negodīgi. Šāda veida maksājumu pārmērīgais apmērs tika efektīvi labots, piemērojot CK 58. pantu (līguma padarīšana par vispār spēkā neesošu) un CK 3851. pantu (negodīgi noteikumi) ievērojot, ka par spēkā neesošiem vai negodīgiem tika uzskatīti arī tādi maksājumi, kuru apmērs bija 40 % no aizdevuma vai kredīta apmēra. Iespējas novērtēt tādu noteikumu, kas attiecas uz ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālo summu, ierobežošana veicina pienākuma novērtēt potenciālu klientu kredītspēju ignorēšanu.

Iesniedzējtiesa uzskata, ka atbilde uz šo prejudiciālo jautājumu ir nepieciešama, lai pieņemtu pareizu lēmumu šajā lietā. Atbildei būs tieša nozīme tam, lai noteiktu, kādas ir pieļaujamas kredīta izmaksas, kas būtu jāmaksā patērētājam, kā arī izskaidrotu jēdziena “izmaksas, kas attiecas uz kredītu” nozīmi. Tiesas atbilde ir nepieciešama arī tāpēc, ka līdz šim tā nav spriedusi par jautājumā norādītajām problēmām. Visbeidzot, ņemot vērā būtiskas atšķirības Polijas tiesu judikatūrā aplūkojamā jautājumā, šāda situācija negatīvi ietekmē direktīvas mērķu īstenošanu, kā arī ievērojami vājina Sabiedrības tiesību aktu efektivitāti.